
SCENELIV

#06 – 2020

Dansk Skuespillerforbunds medlemsblad

TEMA:
Forbandede ungdom

INDHOLD	
4	#LABORATORIET FRA SKUESPILLER TIL OPERASANGER <i>Morten Staugaard har foretaget et stort spring i karrieren, som de fleste ville kalde for umuligt. Fra skuespiller til operasanger, og nu skal han spille Jeronimus i ‘Maskerade’ på Det Kongelige Teater.</i>
6-13	TEMA: FORBANDEDE UNGDOM
6	FÅ MÅLGRUPPEN I TALE <i>Jonas Risvig har, for at skabe en tv-serie for unge, valgt at lytte til de unge selv. Det er nødvendigt for at få målgruppen i tale. ‘Centrum’, lyder titlen på serien, der kører på YouTube.</i>
10	NØDVENDIGT AT LYTTE <i>Lektor i Film- og medievidenskab Eva Noorup Redvall står i spidsen for en 4-årig undersøgelse, hvor de første konklusioner allerede ligger klar. For at få de unge til at se tv-serier, må man bruge tid på at lytte til dem.</i>
13	DE SOCIALE MEDIER ER STEDET <i>Snapchat, Instagram og Facebook er blandt stederne, hvor ungdomsserierne trives. Flow-tv går kun en vej for målgruppen, og det er ned.</i>
14	DEN SVÆRE TID <i>Vi samler op på udviklingen det seneste trekvart år, når det gælder corona. Husk dog altid at følge med på hjemmesiden, på Facebook og i nyhedsbrevene for at læse det sidste nye.</i>
17	KLASSIKEREN KAI HOLM <i>Holger Damgaard-kavalkaden rundes af med tidligere formand i Dansk Skuespillerforbund, Kai Holm i stykket ‘Peter den Store’ fra Det Ny Teater i sæsonen 1930/31.</i>
19	GRÆNSEOVERSKRIDENDE ADFÆRD <i>Der er store problemer med det psykiske arbejdsmiljø i film-, tv- og scenekunstbranchen. Det viser den nye rapport ‘Grænseoverskridende adfærd’ fra Aarhus Universitet. “Vi skal ændre kulturen uden at finde syndebukke,” siger næstformand i DSF, Jakob Fauerby.</i>
22	OPEN MIKE MED SCENEKUNSTNERE <i>Reportage fra Bartof Station på Frederiksberg hvor diverse kunstnere kan vise deres kunst frem – også noget der ikke er helt færdigt endnu. Projektet er støttet af Dansk Skuespillerforbund.</i>
24	NYE BØGER OM SCENEKUNST <i>Årets høst af bøger om scenekunstnere og verdenen omkring scenekunstnerne byder på hele 13 udgivelser fra året der gik. Tag med på redaktørens rundtur i varedeklarationerne.</i>
29	APPLAUS: BENT VEJLBY (1924-2020) <i>Skuespillerkarrieren var ikke så lang, men Bent Vejlby var med i mere end 40 film, hvor han både boksede mod Ove Sprogøe og Dirch Passer i ‘Tag til marked i Fjordby’ og var med i en film af Alfred Hitchcock.</i>
30	LÆSERBREV <i>Jacque Lauritsen minder os om, at vi skal holde blandt andre PFA i ørerne, når det gælder deres fortsatte trang til at investere i fossile brændstoffer. Noget man i DSF da også er meget opmærksom på.</i>
31	DSF STUDIO <i>Efteruddannelsen i forbundet er kommet i gang igen efter den første corona-nedlukning, hvor både Lotte Svendsen, Thomas Chaanhing og Maibritt Særens underviser.</i>

SIDSTE NYT FRA SoMe	
114 1	
#danskskuespillerforbund #danskeater #danskefilminstruktører #producentforeningen #berlingske #metoo #krænkelser	
FØDSELSDAGE	
→	ANDERS VALENTINUS DAM , 27. december 50 år
→	JEANNE BOEL , 1. januar 60 år
→	MORTEN PEDERSEN , 2. januar 60 år
→	CASPAR PHILLIPSON , 13. januar 50 år
→	LARS B. PIHL , 14. januar 50 år
→	BENT OVE JACOBSEN , 15. januar 70 år
→	JESPER HYLDEGAARD , 18. januar 60 år
→	IBEN HUTZELSIDER , 21. januar 60 år
→	KRISTIAN DINESEN , 21. januar 50 år
→	MERETE VOLDSTEDLUND , 8. februar 75 år
→	MADS M. NIELSEN , 10. februar 50 år
→	ANNE MARIE HELGER , 12. februar 75 år
→	TINA STEEN JENSEN , 13. februar 50 år
→	ULRICH KRENCHER , 18. februar 75 år
→	OLE WEGENER , 18. februar 85 år
→	CAMILLA BENDIX , 20. februar 50 år
→	HELLE MERETE SØRENSEN , 21. februar 75 år
→	TINA KRUSE ANDERSEN , 23. februar 60 år
→	NUKAKA COSTER-WALDAU , 23. februar 50 år
→	LILJE WINDBIRK , 25. februar 50 år

SCENELIV #6 – 2020	
SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 6 gange årligt.	
Oplag: 2.800 eks. – Abonnement: 425 kr. årligt	
Dansk Skuespillerforbund Tagensvej 85, 3. sal 2200 København N Telefon: 33 24 22 00 Mandag-fredag 9-12 og 13-15 dsf@skuespillerforbundet.dk www.skuespillerforbundet.dk	
Artikler, læserbreve og lign. sendes til: jwj@skuespillerforbundet.dk	
Redaktion: Jacob Wendt Jensen (redaktør) Benjamin Boe Rasmussen (ansvarshavende)	
Annoncer sendes til: Jette Rydder, jr@skuespillerforbundet.dk	
Forsidefoto: Lærke Posselt Grafisk design: Spine Studio Tryk: KLS PurePrint	
Debatindlæg, anmeldelser, mindeord osv. må maks. fylde 2800 anslag inkl. mellemrum	
ANNONCEPRISER OG FORMATER (B × H) Helside (215 × 280 + beskæring) 10.000 kr. Bagsiden (215 × 220 + beskæring) 10.000 kr. 1/2 side (196 × 124) 5.500 kr. 1/3 side – horisontal (62 × 254) 4.000 kr. 1/3 side – vertikal (196 × 81) 3.000 kr. Visitkort (95,5 × 60) 700 kr. Små medlemsannoncer (95,5 × 60 mm – 400 anslag inkl. mellemrum): 350 kr.	
Annoncemateriale skal afleveres i pdf-format. Alle priser tillægges moms.	
Særlige annonceønsker: Kontakt Jette Rydder tlf. 33 24 22 00	
Næste nr. af Sceneliv udkommer 26. februar	

LEER	
DRÆB TAVSHEDSKULTUREN OG SEND AALBÆK PÅ MUSEUM	
Af Benjamin Boe Rasmussen	
Kære venner Nu kom den længe ventede rapport om det psykiske arbejdsmiljø i vores branche. Det er skræmmende læsning, men det, som gør størst indtryk på mig, er, at der ingen sammenhæng er mellem alle beskrivelserne af overgreb i rapporten, og det antal af henvendelser vi modtager i forbundet. Det betyder, at der er en tavshedskultur. Det er der mange årsager til. For det første er det ofte forbundet med skam at opleve grænseoverskridende adfærd, og samtidig har flertallet af os i branchen ikke en fast tilknytning til en bestemt arbejdsplads og bestemte kolleger. Derfor kommer vi nemt til at gå og nørkle med problemerne selv og se dem som en uundgåelig del af gamet. Rapporten siger også, at vi føler en enorm kærlighed og loyalitet over for vores fag. Det kan betyde, at vi bider alt for meget i os for kunstens skyld. Men uanset alle forklaringer, så er det pinedød nødvendigt, at vi i skuespillerforbundet nu sammen med arbejdsgiverne – både teatre og filmproducenter – sørger for, at det bliver klokkeklart, hvad der forventes af både ledere og medarbejderne. Og det skal naturligvis have konsekvenser, hvis retningslinjerne for ordentlig adfærd ikke bliver overholdt. I forbundet er vi også gået i gang med at uddanne både vores egne medarbejdere og tillidsmændene ude i landet til at håndtere indrapporteringer, så alle, der kontakter os, føler, at de bliver taget alvorligt og får behandlet deres sag på en forsvarlig og indsigtsfuld måde. Det vil sige på	
en måde, der passer til sværhedsgraden af det, der er sket, og hvor vi aldrig går længere med en sag, end den krænkede part er indstillet på. Det skal være trygt at søge hjælp. Selv om rapporten er hård læsning, er jeg er stolt over, at vi har fået lavet denne kortlægning – den største af sin art i Danmark – sammen med Producentforeningen, Dansk Teater og Danske Filminstruktører. Det betyder, at vi også står sammen på tværs af branchen om at lave den kulturforandring, som vi har ønsket os og kæmpet for siden #metoo startede i 2017. Debatten har været betændt alt for længe. Flirt, magtmisbrug og Peter Aalbæks julefrokoster er blevet blandet sammen i én, stor pærevalling. Men nu er der hul på dæmningen, og i den seneste tid er historierne skyllet ind over os som en tsunami. Men den betændte debat skyldes også frygt. Der er forståeligt nok nogle, der er bekymrede for, hvad de kan have gjort forkert eller været stiltiende vidner til i fortiden. Der kan være angst for, at en kulturforandring betyder, at en masse mennesker skal udskammes og straffes. Men intet er mere forkert. Vi er ikke specielt interesserede i at fælde dom over nogen eller lægge nogen på hjul og stejle. Mest af alt ønsker vi at kigge fremad og skabe en ordentlig måde at være sammen og arbejde sammen på. En tryk arbejdskultur er et gode for os alle og for den kunst, vi arbejder med. I dag er der jo heller ingen, der føler det som et indgreb mod den personlige eller kunstneriske frihed, at man ikke må drikke en bajer, når vi møder kl. 7 om morgenen, eller føler sig krænkede over, at restauranterne er røgfri, og man i øvrigt skal have sikkerhedssele på i bilen. På samme måde er de forandringer, der nu strømmer ind over os, noget vi skal rumme og omfavne. Og så må vi se, hvor mange fisk, der egentlig ligger og gisper på stranden, når vandet igen trækker sig tilbage. Regler er noget, vi laver for at beskytte dem, der ikke kan beskytte sig selv. Dem, der ikke bare kan sige fra, mande sig op og spise sig mætte i tudekiks. Vi vil gerne have et arbejdsliv, hvor man ikke behøver have det sorte bælte i judo – hverken fysisk eller mentalt – for at gå på arbejde. Så skal vi ikke hjælpes ad med at køre Peter Aalbæk på museum? Og god jul i øvrigt! ●	

DET UMULIGE SPRING

Operasanger **Morten Staugaard** var skuespiller i 27 år, før han for ti år siden valgte at forfølge drømmen om en karriere som operasanger. Selvom han fik at vide, at det var umuligt. Nu er han ansat på Det Kongelige Teater og står på scenen som Jeronimus i 'Maskerade'.

Af Louise Kidde Sauntved

Scenen ligner en hyggelig dagligstue med bløde møbler og vin på bordet. I sofaen sidder fru Magdelone i skikkelse af Johanne Bock og drømmer om at tage til maskerade – som da hun var ung og kunne danse hele natten og var ombejlet af mændene. Ind fra højre kommer hendes mand, Jeronimus, spillet og sunget af Morten Staugaard. Han kan ikke fordrage maskerade... Eller ungdom. “Fordum var der fred i gaden,” som han synger.

Det kan Morten Staugaard til gengæld, i hvert fald i form af forestillingen 'Maskerade', iscenesat af Kasper Holten, baseret på Ludvig Holbergs komedie. Han har glædet sig til at blive en del af Carl Nielsens musikalske univers, siden han fik at vide, at rollen var hans for et år siden.

“Jeg har kun været operasanger i seks år, på trods af min fremskredne alder, og det er helt klart mit største parti på Det Kongelige Teater. Og en rolle, som jeg i mange år har tænkt, at jeg gerne ville spille en dag. Alle de store danske basbarytoner har sunget det parti, så der er en stor arv at løfte. Derfor er det meget specielt at skulle synge den, men også en stor fornøjelse,” siger Morten, der er vild med Carl Nielsens musik.

“Det er absolut ikke nem musik, Carl Nielsen har skrevet, den er meget teknisk krævende. Særligt i første akt er der hele tiden temposkift og modulationer. Men det er fantastisk god musik, så det er vidunderligt.”

Morten Staugaard er oprindeligt uddannet skuespiller på Skuespillerskolen ved Odense Teater i 1993 og har gennem årene spillet store roller i både taletæter og musicals. Men da han i 2003 spillede børneopera på Rialto Teatret blev det begyndelsen på et højt usædvanligt sceneskift.

“Jeg begyndte at få en følelse af, at min krop og min stemme måske var bygget på noget andet. Og så besluttede jeg mig for at prøve det af. Jeg ville ikke sidde om ti år og tænke, at jeg måske kunne være blevet operasanger.”

Han begyndte at få undervisning og søgte legater til at betale for det, men fik afslag på afslag med den begrundelse, at det ikke kunne lade sig gøre.

“De sagde ‘det kan du godt glemme.

Man kan ikke have været skuespiller i så mange år og have sunget så mange musicals og så pludselig begynde at synge

klassisk. Det kan ikke lade sig gøre.’ Og det kan man heller ikke, for rent muskulært og teknisk er det så sindssygt anderledes. Men jeg gjorde det alligevel.”

Hårdt arbejde

Efter at have spillet teater, lavet musicals og sunget klassisk lidt på skift i nogle år, besluttede Morten Staugaard i 2010 at tage springet og satse fuldt ud på den klassiske sang. Så måtte det briste eller bære. Han kom indenfor hos den anerkendte britiske voice coach Janice Chapman, der fra starten gjorde ham klart, at hvis han ville det her, skulle han helt sige farvel til musicals. Det skulle være alt eller intet. Og der var ingen garantier.

“Hun sagde ‘du har en fantastisk stemme, du har et fantastisk materiale, men der er ingen garanti for, at det vil lykkes. Og hvis du kaster dig ud i det og forsøger, og det mislykkes, så kan det være, du aldrig kan komme tilbage til den karriere, du har nu.’”

Fordi stemmen ændrer sig. Instrumentet bliver et andet.

“Det siger noget om, hvor stort et sats, det var, og at det godt kunne være gået riv-ravruskende galt,” siger Morten Staugaard.

Heldigvis gik det godt. Takket være utroligt hårdt arbejde fra både Morten Staugaard og Janice Chapmans side.

“Hun har efterfølgende sagt: ‘Jeg er rigtigt glad for det, vi har gjort, men jeg gør det aldrig igen,’” siger Morten Staugaard med smil i stemmen.

Og det hårde arbejde er langt fra slut. “Det tager mange år at fremelske en klassisk stemme, og jeg har stadig helt vildt meget at lære som operasanger. Jeg føler mig meget ny, og det kan godt slå nogle mærkelige knuder inden i mig, hvor jeg ikke føler, at jeg er god nok eller dygtig nok. Heldigvis elsker jeg at arbejde med min stemme, og jeg føler mig meget privilegeret over at få lov til at synge de ting, jeg gør. Der findes så meget fantastisk musik, og jeg får lov til at synge med virkelig dygtige sangere og et fantastisk orkester. Og så er der det med opera, at det hele tiden kan blive bedre, jo mere man lærer det at kende, og det synes jeg er vildt interessant. Det er jo en kunstform der, som Janice sagde ‘is a highly unnatural thing’. Det er forfinet til perfektion, og jeg vil gerne derhen, hvor jeg har styr på det, jeg laver med min stemme og kan udtrykke mig med nærvær, overblik og timing på en scene.”

Skulle der sidde andre skuespillere derude med drømmen om at tage det samme spring over genrekløften, har han dog et godt råd: Lad være!

“Når man er fyldt fyrrer, skal man ikke omskole sig fra at være skuespiller til at være operasanger. Det skal man bare ikke. Jeg har været heldig.” ●

Fakta om Morten Staugaard

- Uddannet skuespiller fra Skuespillerskolen ved Odense Teater i 1993.
- Var fra 1995-2000 fastansat på Aalborg Teater, hvor han spillede flere hovedroller.
- Har sunget hovedpartier i en lang række musicals, blandt andre Fantomet i 'Phantom of the Opera' og Javert i 'Les Misérables'.
- Begyndte i 2010 at privatuddanne sig til operasanger og har siden 2014 været ansat på Det Kongelige Teater som solist.

Slå ørerne ud og lyt til de unge

Med ungdomsserien ‘Centrum’ har instruktøren Jonas Risvig skabt en ungdomsserie, der er skabt af de unge selv. “Jeg lagde historien i hænderne på de unge og spurgte dem, hvad serien skulle handle om,” siger instruktøren.

Af Andreas Ebbesen Jensen

Silje Schmidt, Anemone Camphausen,
Erik Schmidt og Martha Hart-Hansen.
Foto: Lærke Posselt

“Hemmeligheden er at tillade sig selv at være sårbar og ikke skubbe følelserne væk. Man skal turde være en tudeprinsesse,” siger Silje Schmidt. Det er en halvkold formiddag i starten af oktober, og den 16-årige amatørskuespiller står og tripper lidt nervøst foran LIDL i Valby. Sammen med resten af holdet bag ungdomsserien ‘Centrum’ har hun brugt formiddagen på at få en række scener i hus til den anden sæson af web-serien, som lige nu kan ses på YouTube.

Indtil videre er optagelserne forløbet glat, men nu skal en af dagens mest udfordrende scener i kassen. I rollen som teenageren Luna skal Silje Schmidt agere et angstanfald midt i LIDL’s frugt- og grøntafdeling. Scenen slutter af med, at hendes tre venner, som udgør resten af firkløveret af forvirrede teenagere i serien, giver hende et langt kram og aftaler, at de skal tage hjem og snakke om det. I ‘Centrum’ er de unge nemlig aldrig blege for at sætte ord på deres svære følelser og tanker.

I starten har Silje Schmidt tydeligvis lidt svært ved at finde sin indre tudeprinsesse frem.

“Bare slap af og giv dig god tid,” siger instruktør Jonas Risvig, inden han lader kameraerne rulle. Efter et par optagelser begynder tårerne at trille ned ad den unge skuespillers kinder. Mellem optagelserne kommer de fire skuespillere med forslag til et par replikændringer og andre småjusteringer. Scenen tages om et par gange til, og så er det slut. Der er ikke tid til at lege Stanley Kubrick, når man skal nå at få to afsnit i kassen per dag.

Historien i hænderne på de unge

Silje Schmidt havde aldrig stået foran et kamera, før hun blev castet til ‘Centrum’ tilbage i foråret 2020. Hun hørte første gang om serien gennem Instagram, hvor instruktøren Jonas Risvig søgte skuespillere til “Danmarks mest aktuelle ungdomsserie nogensinde.”

“Kort tid efter blev jeg ringet op af Jonas, som fortalte mig lidt mere om serien. Og da tænkte jeg bare: Fedt, genial ide. Jeg er på,” husker Silje Schmidt.

Ideen bag ‘Centrum’ er da næsten også genial i al sin enkelthed: Følg fire venner, hvis liv pludselig bliver vendt på hovedet, da corona-virussen rammer Danmark. Missionen med serien var klar fra starten: Danmark skulle have en ungdomsserie for de unge og af de unge, som beskriver, hvordan deres hverdag og problemer bliver endnu mere kompliceret på grund af corona-epidemien.

“Da corona-krisen ramte, vidste jeg, at der sad en hel masse unge på deres værelser og trillede tommelfingre. Og hvis de bare kunne skrive et ord hver om, hvad der optog dem, så var jeg allerede godt kørende. Så jeg lagde historien i hænderne på de unge og spurgte dem, hvad serien skulle handle om,” siger Jonas Risvig.

Snart fik den 26-årige selvudlærte filminstruktør en masse ideer til historier ind via sin indbakke og Instagram-konto. Og samarbejdet med de unge seere kørte gennem hele første sæson og er fortsat i anden sæson.

De bedste inputs til scener, replikker og karakterudviklinger bliver løbende inkorporeret i afsnittene. Men den største hjælp til at ramme en autentisk tone og stil kommer fra seriens fire hovedrolleindehavere, fortæller Jonas Risvig.

“Skuespillerne får medejerskab over ikke blot deres roller, men over hele produktionen. På den måde legitimerer de alle de påstande, jeg måtte have om, hvordan det er at være 16 år,” siger han.

Det kan den 16-årige skuespiller Erik Schmidt nikke genkendende til. “Hvis Jonas skriver noget, som man aldrig ville sige som teenager i dag, kommer jeg eller de andre skuespillere med forslag til, hvordan replikken ellers kan lyde. Og i 99 procent af tilfældene hører Jonas efter,” fortæller han. Silje Schmidt supplerer:

“Der er alt for meget fiktion til unge, der føles som om det er skrevet af en 50-årig mand, der tydeligvis ikke aner, hvordan det er at

“Der er alt for meget fiktion til unge, der føles som om det er skrevet af en 50-årig mand, der tydeligvis ikke aner, hvordan det er at være ung i dag.”

være ung i dag. Derfor er det også vildt fedt, at Jonas giver os lov til at få så stor indflydelse på serien. Det gør det hele meget mere ægte.”

Benspænd baner vej for succes

Ægthed er en mangelvare i dansk fiktion til unge og har været det i rigtig mange år, mener Jonas Risvig.

“En instruktørs fornemmeste opgave er at være nysgerrig. Og når jeg ser tilbage på noget af det indhold, som er blevet produceret til unge de sidste mange år, bærer det præg af, at man ikke har været nysgerrig. Man har derimod haft en fasttømret ide om, hvad de unge gerne vil have,” siger han.

Men fiktion til unge skal ikke udspringe af gætværk og antagelser om det at være ung – eller laves i et desperat forsøg på at være ung med de unge. Det skal laves, fordi man oprigtigt er interesseret i, hvad de unge går og tænker på og tumler med, mener instruktøren.

“Mit opråb til producenterne er egentligt ret enkelt: Slå ørerne ud og lyt til de unge,” siger han.

Modtagelsen af ‘Centrum’ taler da også sit tydelige sprog. Flere af de i alt 22 afsnit af første sæson er blevet afspillet over 100.000 gange på YouTube. Og responsen fra seerne har været enormt positiv, fortæller Jonas Risvig.

“Jeg har fået mange beskedder fra seere om, at ‘Centrum’ har hjulpet dem med at snakke mere med deres venner om problemer. Og det er jo superfedt. Det var egentlig ikke noget, vi tænkte over, da vi begyndte at lave serien, men ‘Centrum’ handler i høj grad om at sige tingene højt. At dele ud af de problemer, man går og slås med som ung,” siger han og fortsætter:

“Når jeg spørger, hvorfor de unge kan lide at se Maja og Luna sidde på en kantsten og snakke om deres liv, svarer de, at det er fordi, de ikke kan finde det andre steder. Og det er jo sindssygt.”

Det er dog ikke kun indholdet, som har dikteret seriens succes. Også indpakningen har haft en stor finger med i spillet.

“Der bliver lagt indhold op hvert eneste sekund på YouTube og på Instagram. Så jeg vidste hurtigt, at afsnittene skulle udkomme i en ret høj frekvens. Derfor udsendte vi også to afsnit om ugen, da første sæson kørte. De unge kan godt lide at få serveret historierne i et meget stramt format. Derfor har jeg også lavet en masse benspænd for mig selv, så som kun at fokusere handlingen på fire karakterer, at skyde alle scener udendørs og bruge musik til at understøtte historien og karaktererne frem for dyre kulisser og effekter,” siger han.

Om Jonas Risvig

- Født 1993 i Silkeborg.
- Har arbejdet på projekter for kunstnere som Pusha T, Peter Sommer og Jean-Michel Jarre.
- Vandt i 2016 en Zulu Award for bedste originale tv-program med ‘Da Damark blev Suspekt’.
- Har instrueret og produceret musikvideoer for kunstnere som Christopher, Medina, Michael Falch, Søs Fenger, Scarlet Pleasure.
- Senest har Jonas Risvig primært instrueret ungdomsserier, herunder blandet andet ‘Stikker’ (skrevet af Christian Gamst Miller-Harris), ‘Flokken’ (skrevet af Risvig selv i samarbejde med Cecilia Sardou) og ‘Centrum’.

Foto: Lærke Posselt

Verden er på vej i helvede

Hvis Jonas Risvig har lært noget af at lave den første sæson af ‘Centrum’, er det at tænke ud af boksen og gribe de muligheder, som opstår undervejs.

Derfor lyser instruktøren også helt op, da han under optagelserne til en af scenerne til sæson 2 spotter en ramponeret, sort varevogn på en lille parkeringsplads ved en mindre boligblok på Kapelvej i Valby.

“Ha, den skal vi sgu da have med! Den ligner noget fra en zombiefilm,” udbryder han.

I scenen støder de to venner William og Agnes, spillet af Erik Schmidt og Anemone Camphausen, på Agnes’ idrætslærer. Han bliver spillet af den høje dansk-kurdiske popstjerne Tobias Rahim. Cameos af berømte danskere er blevet en tilbagevendende begivenhed i ‘Centrum’, der tidligere er blevet gæstet af b.la. komikeren Mick Øgendahl, popduoen Citybois og ‘Vikings’-skuespilleren Alexander Høgh Andersen.

“Jeg er vild med den her impro-vibe,” udbryder Tobias Rahim, inden han træder ind foran kameraet.

“Undskyld jeg ikke var til idræt forleden,” siger Anemone Camphausen henvendt til Tobias Rahim.

“Glem det. Der er vigtigere ting end idræt lige nu. Den her verden er på vej i fucking helvede,” udbryder han og fortsætter: “Jeg skal mødes med pedellen og nogle venner, og så kører vi væk herfra.”

“Hvor kører i hen?” spørger Erik Schmidt. “Det siger jeg da ikke til dig. Jeg ved ikke, om jeg kan stole på dig,” snerrer idrætslæreren. “Glædelig jul,” siger Anemone Camphausen forsigtigt. “Julen er aflyst!” svarer Tobias Rahim, inden han gør tegn til at sætte sig ind i den sorte varevogn.

“Cut,” råber Jonas Risvig og bryder ud i et stort grin sammen med resten af filmholdet.

Umiddelbart har ‘Centrum’ intet tilfælles med B-films gysere og zombiefilm. Og så alligevel.

Ligesom B-film er ‘Centrum’ lavet for næsten ingen penge, scenerne er skudt i et maskingevær-tempo og hele castet består af amatørskuespillere. Og så klæber der sig en dommedagsfølelse til rammefortællingen i ‘Centrum’, som ikke er ulig den, man finder i zombie-genren.

Ungdomsserien skildrer livet under corona-krisen, der ikke blot har sendt Danmark og resten af verden i en form for undtagelses-tilstand, men som også har sat store dele af ungdomslivet på pause. Sidste skoledag er blevet aflyst, store fester er blevet ulovlige og socialt samvær med venner og kærester foregår med mundbind og håndsprit som faste følgesvende.

Hvorvidt serien fortsætter med en tredje sæson, er endnu uvist. Men skal ‘Centrum’ genopstå bliver det i et helt nyt format, slår Jonas Risvig fast.

“Hvis vi skal lave mere ‘Centrum’ skal det trækkes i en helt anden retning. Det skal udfordres på formatet. Historien og karaktererne skal have lov til at genopfinde sig selv – også uden for corona,” siger han.

Bliver anden sæson det sidste vi kommer til at se til Agnes, William, Silje og Maria er instruktøren dog tilfreds og stolt over, hvad serien har opnået.

“Det er gået op for mig, at ‘Centrum’ er blevet en succes, fordi vi ikke bilder publikum ind, at vi har svarene på de mange spørgsmål, de tumler med. I stedet stiller serien selv en masse spørgsmål, som hjælper de unge med at finde nye vinkler på deres problemer. Og jeg tror da, at nogle unge vil kigge tilbage på ‘Centrum’ om nogle år og sige: “Her var en serie, jeg rent faktisk kunne bruge til noget,” siger han. ●

PRODUKTIONS-STØTTE

Ansøgningsfrist onsdag 17. marts 2021, kl. 12.00

Du skal læse nedenstående igennem, inden du søger.

Produktionsstøttemidlerne kan søges til udvikling og produktion af projekter vedrørende teater, radioteater, readings, teaterworkshops, musikdramatik (herunder opera, kabaret, revy, musical), dans, film, kortfilm, tv-serier, lydbøger, dubbing, musikudgivelser osv.

Ved tildeling af støtte til et projekt, lægges vægt på om projektet

- Er væsentligt eller nyskabende
- Har kunstnerisk høj kvalitet
- Har fokus på diversitet (køn, etnicitet, alder etc.) og om
- Ansøgningen er gennemarbejdet og budgettet realistisk

Hvis du har modtaget produktionsstøtte tidligere, skal der være afleveret regnskab for den støtte, inden du søger igen.

Du kan søge om støtte både som person og som firma.

Krav til ansøgningen

- Projektbeskrivelsen må max. fylde 3 A4-sider, inkl. budget, kort cv og bilag.
- Bilag skal vedhæftes som filer, så hav dem klar, inden du udfylder ansøgningen. Husk at vedhæfte mp3-lydfiler, hvis du søger til musikudgivelse.
- Bilag kan ikke eftersendes.

Ansøgningen bliver ikke behandlet, hvis ovenstående krav ikke er opfyldt.

Ansøgningen skal sendes via ansøgningsportalen, som du finder her: <https://skuespillerforbundet.dk/om-dsf/stoettemuligheder/produktionsstoette/>

Du skal være opmærksom på, at ansøgningsportalen lukker kl. 12.00.

Ansøgningen bliver behandlet i Produktionsstøtteudvalget og efterfølgende i bestyrelsen. Behandlingstiden er på ca. 10 uger.

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte sekretær Hanne Arlund.

Tv-serier med følelserne uden på tøjet hitter hos de unge

Af Andreas Ebbesen Jensen

“Vi vil gerne vise ungdomslivet, som det er. Det behøver ikke være perfekt. Intet er jo så poleret, som vi går og tror. Så autenticiteten skal skinne igennem i vores produktioner,” siger Matilde de Boer. Hun er chefredaktør for ungdomsmagasinet SEIN, der producerer alt fra webserier og podcast til radio og tekst.

Magasinets fundament er "Ung, ærlig, ufiltreret, sammen" og alt, hvad der udgives under SEIN's banner er skabt af de 100 frivillige unge ildsjæle i alderen 15-25 år, som arbejder ulønnet over hele landet.

“Vi er selv vores egen målgruppe, så vi skal også kunne genkende os selv i det, der bliver produceret. Og det er vores største styrke,” siger Matilde de Boer, da vi mødes til en snak på redaktionens lokaler ved Østerbro i København.

SEIN blev grundlagt i 2017 og kredser om det at være ung i dag. Magasinet slår sig op på at være "af unge, for unge" og sætter en ære i at producere indhold, som ikke skal køres igennem et voksenfilter.

“Når fiktion bliver en del af et større produktionsapparat som for eksempel DR og TV2, glemmer man ofte, hvem man egentlig taler til. Alt for mange serieskabere tager ikke de unge med på råd eller gør sig klart, hvad deres målgruppe gerne vil se. Unge mennesker skal ikke kun tales om, men også tales med,” siger Matilde de Boer.

Serier smadrer den perfekte facade

I 2019 udgav SEIN 'Vakuum' – en fiktionsserie bestående af tre historier fortalt i tre små episoder hver på omkring ti minutter.

Ideen til 'Vakuum' blev til på Filmhøjskolen Møn, hvor en gruppe elever fandt sammen i et ønske om at bryde med stereotype fremstillinger af unge og i stedet fortælle nogle af de historier, de selv ville ønske, de havde fået fortalt i deres teenageår.

Serien dykker ned i et mikrokosmos af svære teenagefølelser som ensomhed, angst, jalousi, venskab og usikkerhed, hvor de unge, der medvirker, alle er på alder med de karakterer, de spiller.

Og skildringen af ungdomslivets banaliteter, der så hurtigt kan vokse sig til uoverstigelige problemer, når man befinder sig i grænselandet mellem barn og voksen, gik rent hjem hos målgruppen.

Matilde de Boer.
Foto: Anna Clara Bækgaard Tolstrup

“Vakuu’ blev en stor succes, og responsen fra seerne var rigtig god. Serien satte en masse samtaler i gang hos de unge om det følelsesmæssige kaos, der buldrer bag den perfekte facade, som mange unge føler, de hele tiden skal stille op. Og det har da bestemt givet os blod på tanden til at producere mere af den slags indhold i fremtiden,” siger Matilde de Boer.

Onkel Swag skal dø

SEIN er blot en lille fisk i det store hav, der udgør det danske mediebillede. Men hos Danmarks største producent af børne- og ungdomsfiktion, Danmarks Radio, er man i stigende grad begyndt at følge den kurs, som SEIN har udstukket.

På DR Ultra, der henvender sig til de 9-14-årige, tager man ud på skolerne og indsamler ideer til nye fiktionsserier. Samtidig er man begyndt at ansætte juniorredaktører, der er involveret i produktionsapparatet undervejs.

“Som en manuskriptforfatter har fortalt os, er der et begreb på DR, som hedder “Onkel Swag”. Det dækker over voksne, som har en idé om, hvordan unge snakker og agerer, men som rammer helt ved siden af og bliver pinlige. Det forsøger man at komme væk fra ved i stigende grad at inddrage børn og unge i hele produktionsapparatet,” fortæller Eva Novrup Redvall.

Novrup Redvall er lektor i Film- og medievidenskab ved Københavns Universitet og leder af forskningsprojektet 'Reaching Young Audiences', der analyserer det aktuelle landskab for produktion, distribution og reception af fiktionsindhold til børn og unge.

Forskningsprojektet er finansieret af Danmarks Frie Forskningsfond og løber frem til 2024. Målet er at kortlægge, hvordan man producerer succesfuld fiktion til børn og unge – en målgruppe, der notorisk er svær at fange og fastholde opmærksomheden hos.

Blandt projektets produktionsstudier er indtil nu case-studier af Ramasjang-serien 'Oda Omven,' DR Ultra-seriere 'Kassen,' 'Base Boys' og 'Skyldig' samt instruktøren Jonas Risvigs 'Centrum,' der distribueres på YouTube.

Og selvom forskningen kun er nået en fjerdedel i mål, er en af konklusionerne allerede klar: Hvis danske tv-producenter vil opnå succes hos de unge seere, skal de bruge tid til at lytte til dem.

“Konkurrencen om de unges opmærksomhed er benhård i dag og i takt med, at produktionsselskaber som DR og TV2 har tabt terræn til YouTube, Netflix og lignende, er de blevet tvunget til at lytte mere efter, hvad de unge rent faktisk gerne vil se,” siger Eva Novrup Redvall og fortsætter:

“I mange år var tendensen, at “vi voksne ved bedst”, når det drejede sig om fiktion til børn og unge. Men den går ikke længere. Du er nødt til at sætte dig ind i, hvordan det er at være ung i dag, hvis du vil fange og fastholde deres opmærksomhed. Og du forstår nu engang de unge bedst ved at sætte dig ned og tale med dem.”

Vil have voksenfri-zoner

Når danske serieproducenter skal fange de unge, handler det dog ikke blot om at holde sig for øje, hvad der rører sig i den danske ungdomssjæl. Man skal også være skarp på, hvor de unge får deres daglige fiktions-fix fra.

Ifølge de seneste tal om danskernes tv- og streaming-vaner, er de unge sjældent at finde fikseret foran tv-skærmen sammen med mor og far. Andelen af 16-24-årige, der ser gammeldags flow-tv, er faldet med 73 procent siden 2012 – en udvikling, der især har taget fart efter 2015.

“Tidligere har forældrene bestemt, hvad man skulle se sammen. Men fremkomsten af individuelle skærme har rykket de unges mediebrug ind på værelserne og ned i lommen. De unge mennesker vil gerne have serierne for sig selv og opdagde dem på egen hånd, i voksenfri-zoner,” forklarer Eva Novrup Redvall.

Hun fremhæver den norske ungdomsserie ‘Skam’ fra 2016 som et eksempel på, hvordan denne strategi kan bære frugt.

“Da ‘Skam’ blev lanceret, var NRK ikke ude og promovere serien og sige ‘her er en ungdomsserie til unge, som I skal se’. I stedet skete promoveringen ud fra anbefalinger mellem de unge. På den led fik de unge lov til at finde serien selv og tage ejerskab over den,” siger hun.

‘Skam’ banede vejen

‘Skam’ blev en gigantisk succes i hele Norden og har været med til at bane vejen for, hvordan tv-producenter nu forsøger at lave indhold til unge på, fortæller Eva Novrup Redvall.

‘Skam’ fik hele branchens øjne op for, at man godt kan lave fiktion, som de unge rent faktisk gider se. Og der er ingen tvivl om, at den har haft en enorm effekt på, hvordan man går til ungdomsfiktionen herhjemme lige nu,” siger hun.

Bag ‘Skam’s succes ligger et enormt benarbejde, hvor redaktionen bag serien rejste Norge tyndt for at lave dybdeinterviews med selve målgruppen. På den måde lærte serieskaberne, hvad målgruppen interesserer sig for, hvordan de taler, hvilket tøj de går i og så videre.

‘Skam’ havde derudover succes med en ny form for formidling, hvor serien blev delt op i små scener og krydret med kollager af sms-beskeder. Samtidig var karaktererne til stede på Instagram og Facebook, hvor målgruppen ligeledes befinder sig, og det skabte en identifikation til serien fra seerne. Og netop at skabe et univers rundt om fiktionen, som de unge kan blive en del af, er et vigtigt værktøj, som de danske tv-producenter skal tage i brug, mener Eva Novrup Redvall.

“De unge elsker at opleve, at de også har indflydelse på fiktionen. Følelsen af ejerskab og deltagelse er vigtig. Og det kan man blandt andet iscenesætte ved at skabe et univers rundt om fiktionen,” siger hun.

Formatet skal udfordres

I kølvandet på ‘Skam’ er en lang række succesfulde ungdomsserier sprunget op af den danske tv-muld. Ud over de tidligere nævnte ‘Vakuum’ og ‘Centrum’ kan også titler som Anna Emma Haudals ‘Doggystyle’ (DR3), Clara Mendes’ ‘Sex’ (TV2) og Stine Rosenfeldt Bjerregaards ‘Pleaser’ (DR3) fremhæves.

De nye ungdomsserier udspiller sig typisk i korte formater med højest ti afsnit på 10-20 minutter og dykker ned i tematikker som stoffer, sex, kønsidentitet og angst.

Hvor ungdomsserier herhjemme tidligere primært var optaget af at få et grin ud af sine seere, går man nu primært efter at skabe relevant og autentisk drama til den generation, der skildres.

“Vi ser generelt et opbrud med de ting, vi tør tale om i en fiktiv ramme. Sexisme, kønsidentitet med mere er ikke længere så stort et tabu, og det skyldes særligt, at ungdommen insisterer på at snakke om det,” siger redaktør ved ungdomsmagasinet SEIN, Matilde de Boer.

Men selvom det er positivt, at flere producenter har taget ved lære af Skam’s succes og i højere grad er begyndt at centrere deres fortællinger om emner, som rent faktisk optager de unge, så kan man ikke blot læne sig tilbage i instruktørstolen, advarer Eva Novrup Redvall.

“Det kan også godt gå hen og blive lidt for ens det hele. Og her er risikoen selvfølgelig, at markedet bliver mættet og de unge søger nye græsgange. Derfor virker det vigtigt, at man også tør bryde ud af hverdagsdramakassen og kaste sig over andre genrer som for eksempel gys, action og komedie. Så man ikke bare får identifikationsaspektet med, men også fascinationsaspektet, som i høj grad appellerer til de unge, når de ser udenlandsk fiktion,” siger hun. ●

“‘Skam’ havde derudover succes med en ny form for formidling, hvor serien blev delt op i små scener og krydret med kollager af sms-beskeder. Samtidig var karaktererne til stede på Instagram og Facebook, hvor målgruppen ligeledes befinder sig, og det skabte en identifikation til serien fra seerne.”

Ungdomsserier skal ses på sociale medier

Af Andreas Ebbesen Jensen

I takt med at streaming og sociale medier har trumfet tv’et som de unges foretrukne tidsfordriv, er Snapchat, Instagram og Facebook begyndt at producere originalt indhold til særligt deres unge brugere.

Det er kun gået én vej med de unges forbrug af traditionelt flow tv: nedad. I 2010 lå det gennemsnitlige daglige tv-forbrug for de 12-18-årige og 19-34-årige på henholdsvis 200 minutter og 130 minutter. I dag er tallene raslet ned til 31 minutter for de 12-18-årige og 63 minutter for de 19-34-årige.

Samtidig er de unges tilstedeværelse på sociale medier steget enormt i samme periode.

De 12-18-årige bruger i gennemsnit dagligt 156 minutter på sociale medier om dagen, mens de 19-34-årige bruger 136 minutter. Til sammenligning bruger de 35-54-årige kun 53 minutter.

Det viser de seneste rapporter om danskernes medievaner, der er udarbejdet af Slots- og kulturstyrelsen fra 2020. Denne udvikling i de unges medievaner har ikke overraskende fået flere sociale medier til at producere originalt indhold til deres brugere.

YouTube

Siden 2016 har YouTube produceret over hundrede originale fiktionsserier under navnet Youtube Originals – blandt andet ‘Cobra Kai’ – en fortsættelse til 1980’er-filmen ‘Karate Kid’ – hvis 2. sæson trak 20 millioner seere på blot seks dage. Af danske ungdomsserier kan nævnes Jonas Risvigs ‘Centrum’, der fik premiere på YouTube tidligere i år og hvis anden sæson netop er landet som en julekalender.

Facebook

Verdens største sociale medie lancerede i 2017 Facebook Watch, der leverer gratis film og tv-serier til brugerne. Facebook Watch har ikke haft deres helt store gennembrud endnu, men der eksisterer en hel del indhold på tjenesten henvendt til unge – bl.a. den amerikanske version af ‘Skam’, ‘Skam Austin’.

Instagram

I 2018 lancerede Instagram sin egen tv-platform, IGTV, der gør det muligt for brugere og virksomheder at lave længere videoindhold til brugerne. Det har den finske public service-virksomhed Yle udnyttet til at udgive ungdomsserierne ‘Karma’ og ‘NOFILTER’.

Snapchat

Snapchat lancerede i 2018 Snap Original, der udgiver originalt indhold skabt udelukkende til tjenestens brugere. Udbuddet tæller 95 originale shows, hvoraf den mest populære er ungdomsserien ‘Endless Summer’, som kører på tredje sæson. Størstedelen af seriens publikum er mellem 13 og 24 år.

Ikoner: Freepik.com

Kilde: Mediernes udvikling i Danmark 2020

https://mediernesudvikling.slks.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/medier/Mediernes_udvikling/2020/TV_og_streaming/Tv_og_streaming_2020.pdf

https://mediernesudvikling.slks.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/medier/Mediernes_udvikling/2019/Specialrapporter/Sociale_medier_indhold/Sociale_medier_-_brug_indhold_og_relationer.pdf

Nedlukningen – panik og rettigheder

Corona-epidemien har været den prisme, vi mennesker har set tilværelsen igennem i et lille års tid. Det gælder også i scenekunstnernes verden. Her følger en beskrivelse af, hvad der er sket til dato. Man rådes samtidig til at holde sig opdateret på forbundets hjemmeside i nyhedsbreve, Facebook-grupper og på Instagram, hvor den sidste nye udvikling følges.

1
Pandemien bryder ud
Onsdag 11. marts opfordrer regeringen til, at arrangementer, koncerter og teaterforestillinger med flere end 1.000 deltagere aflyses samt at unødvendige rejser undgås.

For mange medlemmer af Dansk Skuespillerforbund medfører dette en række ansættelsesretlige problemstillinger. DSF vurderer dog, at der ikke er tale om situationer omfattet af bestemmelserne i overenskomsterne om force majeure. Hvis forestillinger, prøver, filmoptagelser eller lignende bliver aflyst, og man bliver bedt om ikke at møde på arbejde, vil man som udgangspunkt fortsat have krav på løn.

Derudover opfordres medlemmerne til at følge sundhedsmyndighedernes anbefalinger, og at man i øvrigt møder på arbejde som aftalt og opfylder sine kontraktlige forpligtelser og derudover følger sin arbejdsgivers anvisninger.

FTF-A oplyser til DSF, at alle ledige medlemmer skal følge anbefalingen “at blive hjemme i en periode” – hvilket indebærer, at de ikke skal stå til rådighed, ikke søge job, og ikke deltage i samtaler. De vil fortsat få deres dagpenge.

2
Nedlukningen
Alle danske tv- og filmproduktioner sættes på pause. Det står hurtigt klart, at corona-situationen påvirker både kommende og igangværende produktioner til film og tv i Danmark og udlandet. Flere teatre, både store og små, går konkurs og det berører rigtig mange medlemmer.

Usikkerheden breder sig i branchen, alt imens fagorganisationerne mødes med kulturminister Joy Mogensen for at finde ud af, hvordan vi kommer bedst igennem den svære situation. Det bliver lange og svære forhandlinger, men med en kombination af stærkt samarbejde med vores søsterorganisationer og politisk lydhørhed er det lykkedes at opretholde presset og få flere forskellige hjælpepakker stablet på benene.

Af Katrin von Linstow

3
Særlige kunstnerhjælpepakker
Torsdag 19. marts fremlægger Finansministeriet en hjælpepakke til freelancere og ledige, hvor blandt andet honorarmodtagere, der oplever et fald i B-indkomsten på 30 procent vil kunne få dækket 75 procent af B-indkomsttabet, dog maksimalt 23.000 kr. om måneden. Dagpengancienniteten sættes på pause i en periode og sygedagpengeperioden bliver forlænget med tre måneder.

I juni måned laver Kulturministeriet en særlig kunststøtteordning til kunstnere, der har en sammensat økonomi og derfor ikke passer ind i de overordnede tiltag og hjælpepakker. Dernæst oprettes en særlig pulje på 20 mio. kr., der skal hjælpe de tv- og filmproduktioner, der har ligget stille som følge af corona-virus, og som er særlig hårdt økonomisk ramt.

Derudover åbnes “Revyhjælpepakken”, som giver revyerne mulighed for at få kompensation for 80 procent af deres tab relateret til aflysningen, som ikke kan afværges.

Der kommer ligeledes ekstra hjælp til sæsonafhængige kunstnere – en kompensationsordning til selvstændige og kunstnere, hvis kerneforretning er kraftigt påvirket af forbuddet mod større arrangementer.

4
Genåbningen
Genåbningen af det danske samfund i maj måned betød også en genåbning af vores branche – dog med en masse retningslinjer.

Alle ikke-nødvendige rejser til hele verden frarådes fortsat. Dog kan man foretage erhvervsrejser. På et freelance-område som teater/film/tv, hvor skuespillere ofte sammensætter deres indtjening af mange midlertidige ansættelser hos forskellige arbejdsgivere, opstår der i lyset af corona-krisen særlige dilemmaer, for eksempel i forhold til job i udlandet.

På tv- og filmproduktioner genoptages arbejdet under en række skarpe retningslinjer. Blandt andet er producenten ansvarlig for, at produktionen tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med sundhedsmyndighedernes anbefalinger og retningslinjer. Ansatte og medvirkende har forskudte mødetider, holder afstand og har adgang til nødvendige værnemidler.

5
Aftaler med Dansk Teater og Producentforeningen
Dansk Teater og DSF indgår i august en midlertidig aftale, der giver producenterne lidt mere lempelige vilkår. Vi har jo en fælles interesse i at bevare så mange arbejdspladser som muligt, når vi kommer ud på den anden side. Til gengæld kan arbejdsgiverne ikke skrive “corona-forbehold” ind i kontrakterne, som gør det muligt for dem at sende medlemmerne hjem uden løn, hvis virussen rammer produktionen, eller retningslinjerne bliver ændret.

I september indgår DSF en aftale med Producentforeningen om, hvad de må skrive i de fremtidige kontrakter.

6
Legater
Tirsdag 27. oktober blev der indgået endnu en politisk aftale om hjælp til erhvervs- og kulturlivet, hvor blandt andet hjælpepakkerne for selvstændige, freelancere, kombinatorer med videre samt den midlertidige kunstnerhjælpepakke forlænges. Derudover oprettes en række arbejdslegater målrettet professionelle kunstnere, der er økonomisk udfordrede. Legaterne skal sikre, at kunstnere fortsat kan udfolde deres kunst – også under coronarestriktioner og gerne også gå til nye målgrupper eller målgrupper, som er forhindret i at deltage i kulturlivet på grund af corona.

7
Fremtiden
Fremover kommer du også som scenekunstner til at skulle forholde dig til Covid-19. I november vedtog regeringen for eksempel en lov om, at arbejdsgiveren kan pålægge dig at skulle coronatestes.

LEGAT EFTER AFDØDE SKUESPILLER IRMA LARNÉ

Skuespiller Irma Larné blev indmeldt i Dansk Skuespillerforbund i 1946 og startede sin karriere under 2. Verdenskrig ved Kasino Teatret i Aarhus.

Hun spillede på et hav af scener, medvirkede i både Arne Weel-turneen, turneer hos Harald Stabehl, Røde Kro Teater og i en del revyer. I 1980'erne trak hun sig tilbage fra skuespillerlivet og bosatte sig i Silkeborg, hvor hun dannede en lille teatertrup.

Umiddelbart inden sin død i november 2009, indstiftede Irma Larné et legat, som skal udbetales på hendes fødselsdag 21. marts.

Legatet er indstiftet til skuespillere **over 50 år, der fortsat arbejder som skuespillere og ikke er gået på pension, men har behov for økonomisk støtte.**

Der uddeles 4 portioner á 25.000 kr.

Ansøgningerne behandles af et legatudvalg bestående af formand og næstformand for Dansk Skuespillerforbund samt advokat Steen P. Husbjerg.

Ansøgningen skal udfyldes og sendes online fra skuespillerforbundets hjemmeside: <https://skuespillerforbundet.dk/om-dsf/stoettemuligheder/andre-legater/>

Ansøgningen skal være modtaget **senest torsdag 18. februar 2021, kl. 12.00.**

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte Hanne Arlund, ha@skuespillerforbundet.dk

KLASSIKEREN

KAI HOLM

Vi befinder os i teatersæsonen 1930/31, hvor Kai Holm spiller Anton Schultz i lystspillet 'Peter den Store' på Det Ny Teater. Han er manden, der sidder i midten bag modelskibet. Til venstre i billedet ser man Eli Lehmann som Magda og til højre er det en ung Peter Malberg i rollen som Balder Svanemose. Kai Holm var formand for Dansk Skuespillerforbund fra 1947 til 1955 og blev æresmedlem i 1964. Han var født i 1896, blev 89 år og var med i 54 spillefilm i årene fra 1927 til 1984. Den første var 'Vester Vov Vov' (1927) med Fy & Bi i hovedrollerne. Med dette sjette teaterfoto af Holger Damgaard runder vi årets kavalkade af fotos fra hans hånd af. Damgaard var efter sigende landets første pressefotograf og blandt andet tilknyttet Politiken i årene fra 1908 til 1940. Ved siden af de 30.000 af hans fotos, der findes i avisens arkiv, tog han massevis af fotos på københavnske teatre.

Har du husket julegaven til dig selv? BOOST DIN FAGLIGHED

Tag et kursus, der sætter ekstra skub i din faglige udvikling – og din karriere.

EFTER OG
VIDERE
UDDANNELSE
DEN DANSKE
SCENEKUNST
SKOLE

Den Danske Scenekunstskoles efteruddannelse udbyder en bred palet af kurser, workshops og masterclasses med de dygtigste kunstnere og undervisere fra hele verden.

2021 byder på:
Casting
Acting for Camera
Voice Over & Mocap
Creative Writing
Podcast
Dubbing
Method
Devised & Physical Theatre
... og meget meget mere

Hold dig opdateret på
[DDSKS.DK/DA/KURSER](https://ddsk.dk/da/kurser)

GRÆNSEOVERSKRIDELSER I EN HØJT ELSKET BRANCHE

Af Lotte Malene Ruby

Der er store problemer med grænseoverskridende adfærd i film-, tv- og scenekunstbranchen. Det dokumenterer en ny undersøgelse fra Aarhus Universitet, der er den hidtil grundigste, danske kortlægning af området. Her er nogle af hovedresultaterne.

Tallene taler deres tydelige sprog: Der er store problemer med det psykiske arbejdsmiljø i film-, tv- og scenekunstbranchen. Det viser den nye rapport 'Grænseoverskridende adfærd' fra Aarhus Universitet. Men samtidig viser de mange personlige kommentarer i undersøgelsen også den store kærlighed, folk i branchen har til deres arbejde og kolleger.

Om rapporten

Rapporten er baseret på 1.485 spørgeskemasvar og 40 dybdegående interviews. Svarprocenten på spørgeskemaet er 60 procent, hvilket er en meget høj andel.

Respondenterne er skuespillere, musicalperformere, dansere, koreografer, sangere, instruktører, ledere, producenter, undervisere, elever med flere.

Undersøgelsen er bestilt af Dansk Skuespillerforbund, Producentforeningen, Dansk Teater og Danske Filminstruktører, men forskeren har arbejdet uafhængigt.

Rapporten har været igennem et peer review – det vil sige, at den er blevet fagligt vurderet af tre andre forskere, der ikke har været involveret i tilblivelsen.

Læs hele rapporten på skuespillerforbundet.dk/nyheder/publikationer/rapporter

Kilde: Grænseoverskridende adfærd, Camilla Møhring Reestorff, Aarhus Universitet 2020.

Hovedresultater fra rapporten

Hvem oplever hvilken slags grænseoverskridelser?

	Diskrimination og chikane	Uønsket seksuel opmærksomhed	Fysisk og/eller psykisk vold	Magtmisbrug	Manglende rettigheder
Kvinder	59%	50%	33%	46%	41%
Mænd	23%	19%	22%	28%	14%
Seksuelle minoriteter (mænd)	34%	29%	25%	33%	18%
Seksuelle minoriteter (kvinder)	63%	59%	41%	62%	42%
Etniske minoriteter (mænd)	52%	38%	14%	46%	21%
Etniske minoriteter (kvinder)	79%	68%	48%	59%	53%

Hvem er grænseoverskridende?

	Leder	Ældre/mere erfaren kollega	Jævnbyrdig/jævnaldrende kollega	Underordnet	Flere involverede	Andet
Diskrimination og chikane	32%	29%	19%	5%	6%	5%
Uønsket seksuel opmærksomhed	31%	28%	17%	3%	1%	5%
Fysisk og psykisk vold	26%	18%	15%	3%	5%	4%

Magten ligger hos den, som får lov at fortælle sin historie

Af Lotte Malene Ruby

Den nye rapport om grænseoverskridende adfærd er chokerende læsning, mener **Jakob Faueryby** fra skuespillerforbundets ligebehandlingsråd. Han er også næstformand i DSF. Men hvordan ændrer man kulturen uden bare at udpege syndebukke? Måske ved at se på nogle af de andre skævheder i branchen.

Hvad hæftede du dig mest ved, da du læste undersøgelsen?

“Jeg var chokeret. Jeg vidste godt, at der var problemer, men at det er så massivt, kommer bag på mig. Går man længere ned i tal-lene, bliver det også tydeligt, at det ikke kun handler om køn. Se bare på, hvor hårdt ramt kvinder med anden etnisk baggrund er. Der er mange flere faktorer, der spiller ind. Det gælder blandt andet etnisk baggrund og seksualitet. Men rapporten viser også, at vi reelt set alle kan blive udsat for grænseover-skridende adfærd. Det kan mænd også.”

Hvad mener du, er årsagen til, at vi ikke har handlet på det her tidlige?

“Tavshedskulturen spiller en stor rolle. At vi ikke får sagt fra, og vi ofte ikke tør for-tælle, hvad vi oplever til andre. Men også at vi ikke griber ind, når vi ser grænseover-skridende adfærd gå ud over andre. Meget af adfærden foregår jo i det åbne. Det understreger, at vi alle er en del af proble-met, og vi alle skal være med til at løse det.”

Rapporten er et godt sted at starte

Hvad tror du, at rapporten kan komme til at betyde?

“Jeg tror, den kommer til at betyde meget. Det er vidunderligt, at vi ikke længere skal diskutere, om problemet overhovedet

findes. Nu skal vi videre, og jeg har næsten lyst til at give et cirkelspark til den næste, der prøver at åbne den debat igen.”

“Men jeg oplever også allerede, at debat-ten har ændret sig – godt hjulpet på vej af hele bølgen af fortællinger, der er kommet frem i den seneste tid. Debatten har både ændret sig fra politisk hold og i den brede offentlighed. Så det er et sted at starte.”

Er der noget, der bekymrer dig i forhold til, hvordan rapporten vil blive brugt?

“Jeg håber virkelig ikke, at vi bare går ud og finder ‘de skyldige’, sætter deres hoveder på pæle og så mener, at det hele i øvrigt ikke har noget med os andre at gøre. Jeg tror jo på, at de fleste af os står op om mor-gen med intensionen om at lave noget god kunst og være gode kolleger. Men det sker alligevel alt for ofte, at vi ender med ikke at behandle hinanden særlig godt. Og det er et fælles ansvar.”

Bedre repræsentation kan flytte magten

Rapporten beskriver nogle bagvedliggen-de magtstrukturer i branchen. Hvordan ser du på dem?

“Her hæftede jeg mig ved, at magtstruk-turerne ikke kun handler om lønforskelle og hvem, der er leder og kan hyre og fyre.

Det er for eksempel slående, hvor mange kvindelige instruktører, der oplever græn-seoverskridende adfærd. Dem hjælper den formelle magt ikke.”

“Som skuespillere har vi jo ellers ofte en forståelse af, at vi ligger nederst i hierar-kiet. Det er os, publikum klapper af, men vi har som regel ikke selv valgt stykket eller det udtryk, det skal have. Men derfor kan vi alligevel godt have magt og misbruge den.”

Hvordan ændrer vi så på magtstrukturerne?

“Vi skal i hvert fald ikke forestille os, at vi kan ændre dem med et snuptag, så det gæl-der om at holde dagsordenen i live. Derfor er det også rigtig fornuftigt, at organisati-onerne bag rapporten har givet hinanden håndslag på at samarbejde i mindst tre år.”

“Jeg ser også, at de, der oplever mest grænseoverskridende adfærd, tilhører nogle af de grupper, som ikke er ret godt repræsenteret i de historier, der bliver fortalt på film og teater. Det gælder blandt andet kvinder, etniske mindretal og seksu-elle minoriteter. Dem, der ofte får fortalt deres historier, sidder omvendt ofte på de

centrale roller og dermed på en stor del af magten. Så hvis vi ændrer på repræsen-tationen, flytter vi måske også på en del af magten?”

“Repræsentation er samtidig ret let at måle, og jeg går meget ind for de selvrå-porteringssystemer, som vi nu har fået i for-hold til kvinder. Det handler ikke om tvang eller kvoter. Men jeg tror, det øger bevidst-heden, hvis man bare én gang om året gør op, hvem man egentlig har ansat, og hvad de fik i løn. Så stirrer man sig ikke blind på den ene ældre kvinde eller brune skuespiller, man fik givet en interessant rolle.”

Det skal være trygt at søge hjælp

Risikerer vi ikke bare at udnævne nogle nye underdogs?

“Jo, jeg kan godt være bange for, at sum-men af magtmisbrug forbliver den samme. Derfor er det også utrolig vigtigt, at vi ikke får lavet sådan en maoistisk kulturrevoluti-on, hvor vi bare brænder alt det gamle ned. Det nytter jo ikke noget, hvis det pludselig er umuligt at få job, fordi du er en 32-årig hvid mand. Så har vi bare skabt en ny form

for vanetænkning – og det er jo netop vanetænkningen, vi skal bort fra. Og det gælder alle steder i branchen.”

På den korte bane: Hvordan gør vi det så mere trygt at søge hjælp?

“Rapporten viser, at mange undlader at anmelde af hensyn til krænkeren. Nogle gange er krænkeren jo et menneske, man også holder af eller respekterer fagligt. Derfor er det meget vigtigt, at vi får skabt et netværk af personer, man kan gå til ano-nymt, og som kan hjælpe med at behandle de her sager med den nødvendige indsigt og uvildighed.”

“De tanker ligger også i nogle af de indsatser, som organisationerne arbej-der med nu. Og om et halvt år bliver der sikkert behov for nye indsatser, fordi vi bliver klogere. Men hvis vi om tre år ser, at der faktisk er flere mennesker, der tør henvende sig, hvis de oplever grænseover-skridende adfærd, så vil jeg se det som en succes. For jeg tror desværre ikke på, at vi får løst problemerne så hurtigt igen.” ●

“Jeg ser også, at de, der oplever mest grænseoverskridende adfærd, tilhører nogle af de grupper, som ikke er ret godt repræsenteret i de historier, der bliver fortalt på film og teater.”

Musikalsk legeplads for professionelle og amatører

Tekst og fotos af Jenny Høilund

Inspireret af et New York-koncept har en gruppe danske scenekunstnere arrangeret en open mike-aften i Frederiksberg, der hylder den fælles glæde ved musikalsk scenekunst

Fra venstre: Thomas Bay, Ole Henriksen, Claus Reenberg og Christian Lund

Klokken er halv otte om aftenen den første mandag i november på spillestedet Bartof Station. Der er et leben i kælderlokalerne på Solbjergvej 3, hvor aftenens arrangement er på nippet til at begynde.

Folk iført mundbind strømmer ind med hænderne fulde af overtøj, øl og sodavand. De skal sikre sig en god plads ved de sirligt opstillede runde caféborde, der alle er udstyret med håndsprit og en særlig seddel, hvor publikum kan skrive sig på til at optræde. Der bliver vinket og smilet ekstra med øjnene over maskerne. Flere kender hinanden på kryds og tværs.

New Yorker-stemning i København
Manden bag Backstage Open er musicalperformer Christian Lund, som blev

inspireret af Jim Carusos Cast Party i Birdland Jazz Club i New York.

“Cast party voksede ud af, at teatermiljøet havde brug for et sted at mødes, når de havde fri om mandagen. Jeg kontaktede Jim Caruso, som gav thumbs up til at sende lidt New York City til København,” fortæller Christian Lund, der selv er uddannet fra Fredericia Musicalakademi.

“Vi gik nogle studerende sammen om at udvikle konceptet og prøve det af,” fortsætter den syngende iværksætter, der også fungerer som aftenens faste vært.

Showet er bygget op af to dele, hvor den første består af aftalte indslag og den anden af spontane tilmeldinger fra publikum.

Det bli’r en god dag

Showet skydes i gang af klaverbokseren Thomas Bay ved flygelet og Christian Lund byder velkommen med en hemmelig gæst i ærmet: Ole Henriksen.

Folk er overraskede, stemningen er elektrisk og Ole Henriksens smil skinner helt ned til det bagerste sofabjørne.

Der er ping pong og anekdoter i luften, folk griner og Christian Lund bryder isen med sangen ‘Det bli’r en god dag’ fra musicalen ‘I love it’, som selvfølgelig er inspireret af den sprudlende skønhedsgurus liv.

Mundbind ryger af og på, mikrofoner bliver sprittet grundigt af og meget passende er aftenens næste indslag en parodi på Mette Frederiksen, udført af Mette Ladekarl, der er aktuel i Menstrup Revyen.

Et trygt rum for alle

Gennem tiden har Backstage Open haft besøg af sangere, skuespillere, tryllekunstnere, violinister, bugtalere, folk

Thomas Bay ved klaveret

der improviserer på en loop-maskine og komikere der prøver musikalsk materiale af. Teamet bag arrangementet opfordrer gerne folk til at optræde med noget, som ikke er færdigt.

“Det er meget mere spændende at se noget i proces, fordi det stadig lever. Derfor skal det heller ikke filmes. Det skal være et frirum, hvor man kan træde ved siden af, siger Christian Lund, som understreger, at Backstage Open ønsker at inkludere alle:

“Man står ofte med de samme følelser på scenen, uanset om man er amatør eller professionel, og på den måde kan man inspirere og spejle sig i hinanden.”

I pausen forsyner folk sig i baren eller går ombord i “node-buffeten”, der kan inspirere med lidt af hvert, hvis man ikke selv har medbragt noder. Oven på det summende lydteppe af snakkende mennesker og klirrende glas kan man høre pianisten øve et nummer igennem med en ung kvinde. Hun manglede noden til ‘Miss Celie’s Blues’ fra filmen ‘The Color Purple’, og nu skal de lige sikre sig, at noden på akkompagnatørens iPad er den rigtige.

Ved node-buffeten står også Tara Toya, som er professionel musicalperformer og overvejer om hun skal give et nummer.

“Jeg ser arrangementet som en fredagsbar og en legeplads, hvor man godt må fucke op, men jeg synes ofte, at folk kommer meget velforberejede,” griner hun og indrømmer, at det godt kan være nervepirrende at optræde for kollegerne.

Det er lige så det bobler indeni

Efter pausen tager Christian Lund godt imod de modige performere med en lille samtale inden hvert nummer.

Vi møder Ditte Lys, som efter 20 års pause længes efter at synge igen, nu hvor hendes børn er blevet store.

“Det er lige, så det bobler indeni,” smiler hun, inden hun kaster sig ud i Louis Capaldis ‘Someone you loved’.

Nu er det blevet Frederik Brorsons tur. Han fortæller, at han er professionel musicalperformer, men i aften vil han spille et stykke på klaver, som han selv har komponeret. Han er nervøs og må starte forfra, da han går i stå. Det er der heldigvis plads til og publikum viser deres støtte og respekt med et bragende bifald.

Vi trænger til fællesskab

Ligesom alle andre dele af kulturlivet har Backstage Open også været ramt af corona-nedlukning, men i stedet for at aflyse gennemførte holdet to online shows tilbage i foråret.

“Vi har fået tre års bevilling fra Dansk Skuespillerforbund, så vi følte, det var vores pligt at lave et eller andet, som folk kunne mødes om i den her skøre tid. Vi trængte til det,” mener Christian Lund.

Og det er tydeligt, at de fremmødte har trængt til den særlige stemning, som kun livemusik kan skabe.

Aftenens program slutter omkring klokken halv ti, men folk bliver hængende og er tilsyneladende ikke klar til at forlade Bartof Station et sekund før kl. 22, som coronareglerne foreskriver. Folk køber en drink til og klemmer den sidste dråbe samvær ud af det fællesskab, de har oplevet i aften, og som ingen længere kan tage for givet. ●

Årets bøger om scenekunst med meget mere

Af Jacob Wendt Jensen

I løbet af året er der udgivet flere bøger end tidligere, der har berøring med eller som decideret handler om eller skrevet af scenekunstnere. Fra spidsvinklede fagbøger over biografier til billedbøger. Tag med på en hurtig rundtur, hvor vi ikke anmelder men forsøger at varedeklarere.

Jeg har tidligere skrevet slentreturen gennem årets nye bøger. Som bladets redaktør har jeg nu sat mig selv på opgaven. Fordi alle bøger om branchen interesserer mig, og fordi jeg også selv skriver den slags af og til. Det er jeg nødt til at varedeklarere. Mere om den detalje til sidst i artiklen.

I Danmark har vi en dronning, der er klog og kunstnerisk forstandig. Nu er der mulighed for at høre, hvad hun mener om både opera, ballet og skuespil i bogen 'Med Dronningen i Det Kongelige Teater'. Bogens forfatter, Nila Parly, har valgt i alt 12 forestillinger ud og taler dem igennem med Dronning Margrethe. Blandt andet fremhæver hun 'Hamlet' på Det Kongelige Teater i 1992 med Søren Spanning, som hun så mindst tre gange. Hun siger også: "Hamlet er nok det af Shakespeares værker, som jeg er mest betaget af. Det er svært at sige hvorfor, men i hvert fald er det den første Shakespeareforestilling, jeg nogensinde har set. Mine forældre havde mig med på Kronborg, det har været i '54, jeg var fjorten, og det var med Richard Burton og Claire Bloom".

Hun var især imponeret af Richard Burton, da han sad på en trappe under sin 'To be, or not to be'-monolog, hvor han kun havde ansigtet at arbejde med. Bergmans 'Misantropen' fra Det Kongelige Teater i 1973 nævnes også. Om Det Kongelige Teaters relevans siger hun i øvrigt:

"Man skal have et sted, hvor man giver bolden op. Et sted hvor man forsøger at gøre det bedste af det bedste. Når det gælder opera og ballet, skal der trænes rigtigt meget, før man kan synge eller danse på det niveau, man skal i de store forestillinger, så det er oplagt – i vores tradition, synes jeg i hvert fald – at det er et nationalt anliggende".

Bogen er i et stort format, rigt illustreret, velskrevet og inviterer med en god historisk guide ind i scenekunsten.

Liva Weel i Riddersalen

Birthe Johansens bog om Riddersalen på Frederiksberg er en endnu større moppedreng, og ud af de knap 500 sider er hele 100 af dem helliget fodnoter, kilder og register. Den er således ekstremt grundig og byder blandt andet på teatrets komplette repertoireliste fra årene 1914 til 2019. Alene at få etableret den liste har taget lang tid.

Bogen byder samlet set på så mange teateranekdoter, at du skal bruge en uges ferie på at komme helt igennem. "Om bogen vil gøre andre klogere, kan kun tiden vise," står der forsigtigt i forordet, men i mig har den allerede fået sin første fan. Legendariske navne som Storm P., Christian Arhoff, Lulu Ziegler, Ib Schønberg og Tove Maës myldrer rundt mellem hinanden på siderne, og bogen er som at få et stort gammelt teatermuseum gjort levende.

Liva Weel er en del af historien om Riddersalen. Blandt andet historien om Kjeld Abells 'Dyveke' og censuren i 1940. Hun er i det hele taget omtalt på hele 38 forskellige sider i bogen, men nu har hun også fået sin egen helt nye nutidige biografi. Og det fortjener hun. Janni Andreassen fortæller sobert livshistorien om Liva Weel, der var Danmarks ukronede revydronning i 1930'erne, men som også havde tendens til at ville sin kunst, sit publikum og livets fester så voldsomt, at hun sled sig selv op.

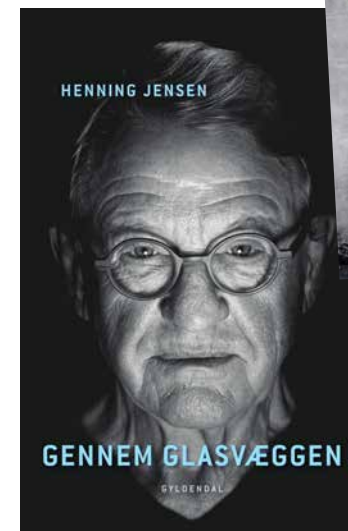
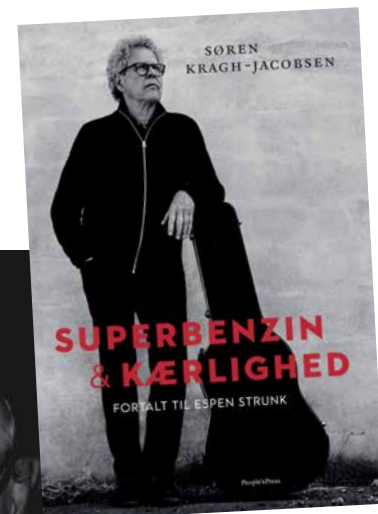
Liva Weel blev kun 54 år gammel, og hun optrådte til det sidste. Hun brændt igennem, og hun brændte op. Andreassen tager måske lige let nok på den tragiske del af Liva Weels historie, men den har der på den anden side set også været dvælet meget ved andre steder. Scoopet i 'Liva Weel – Et liv à la carte' er, at forfatteren har gjort sig umage med at finde Liva Weels gamle dagbøger, så vi får hendes egne tanker med. De har, så vidt jeg ved, ikke været bragt til torvs tidligere.

Lang vej ud af depression

Henning Jensen har selv skrevet 'Gennem glasvæggen', der ikke er en traditionel skuespillerbiografi. Bogen tager hudløst ærligt sit udgangspunkt i en depression Henning Jensen fik i 1978. Han tager os med helt ind, hvor det gør ondt, som jeg ikke tidligere har set ret mange scenekunstnere gøre det. For slet ikke at tale om hele den del af historien, hvor Jensen – desperat som han var – bevægede sig ud i den alternative behandlerverden, hvor også nogle af datidens etablerede psykologer får bidske portrætter stukket ud. Uhyggelige portrætter af egensind og skalten og valten med patienter.

Ganske vist handler bogen om depression, og hvordan man kæmper sig ud af den, men der falder også teateranekdoter af undervejs, hvor navne som Bodil Kjer, John Price og Olaf Ussing er gennemgående. Bogen er alt i alt gnistrende ærlig, og derfor er den særlig. Det er faktisk den vildeste bog om teatrets verden, jeg har læst siden Katrine Wiedemanns 'Ved gudernes bord' (2016), der så lige kan anbefales igen. Flemming Enevold har i øvrigt indlæst lydbogen, der indeholder ordene: "Jeg måtte opgive at kæmpe imod og i stedet gå ind i sygdommen og lade den rase, til den var brændt ud".

Søren Kragh-Jacobsen er en dygtig og sympatisk mand, der dels er musiker, men han er også filminstruktør med et imponerende cv. Ham har Espen Strunk skrevet en fin biografi om med titlen 'Superbenzin & kærlighed'. Kragh-Jacobsen er aktuell i biograferne med 'Lille sommerfugl', der har Jesper Christensen og Karen-Lise Mynster i hovedrollerne. I Strunks bog har han blandt andet taget Iben Hjejle og Anders W. Berthelsens skudsmål af instruktøren med. Selv synes jeg beretningen om skabelsen af den internationale co-produktion 'Øen i fuglegaden' (1997) var noget af det mest spændende, men der er også rigeligt med om 'Vil du se min smukke navle?' (1978), 'Isfugle' (1983) og den varme 'Mifunes sidste sang' (1999). Bogen er i det hele taget varm.

Planken ud med Casper

Den store biografi om Ulf Pilgaard kom i 2016 og hed ‘Mit liv som Ulf’. Her havde forfatter Ole Sønnichsen sat sig i Pilgaards sted. På gaden er i år kommet, noget man sjældent ser. ‘Alle tiders Ulf – Et liv i billeder’ af Marianne Tofte. Den er som titlen antyder ugebladsstof i bogform. På godt og vel 200 sider med rundt regnet lige så mange fotos, gennemgår Ulf Pilgaard sin karriere endnu en gang og understøtter billeder fra hele karrieren med nye anekdoter.

Martin Kongstads bog ‘Casper’ er noget så sjældent som en biografi, hvor der gås til de personlige vafles, som jeg kun før har set det i en bog som ‘Transformer’ fra 2018 om komikeren Linda P. Martin Kongstad er gået til forfatteropgaven på en måde, hvor han blander sig selv ind i bogens udtryk meget mere, end man normalt ser. Christensen og han har været på hilsefod i mange år, og i processen med bogen nærmer de sig hinanden – den ene som objekt og den anden som skribent.

Bogen har slet og ret titlen ‘Casper’, og den kan man tillade sig, fordi der kun er en Casper af den slags. Uanset hvad dit syn om ham må være før læsning af bogen, så vil det være anderledes bag-efter. Det vil afhænge af ens eget temperament og syn på ambitioner, fagligt mod contra magelighed, druk og stoffer og mere af alt det ekstreme, der følger i kølvandet på et liv, hvor hovedpersonen bevæger sig hurtigt fremad. Som for eksempel forliste venskaber. Det stærke ved bogen er netop, at mange af de tidligere venner taler om Casper, og han får tæsk. Beretningen om forsøget om at slå igennem i Hollywood er uhyre interessant, og historien om en fem-dages-fest i New York er vanvittig, væmmelig og fascinerende. Dog forstår jeg ikke, at der absolut ingen fotos er i bogen? Hvorfor ikke også komme om bag scenen på den led?

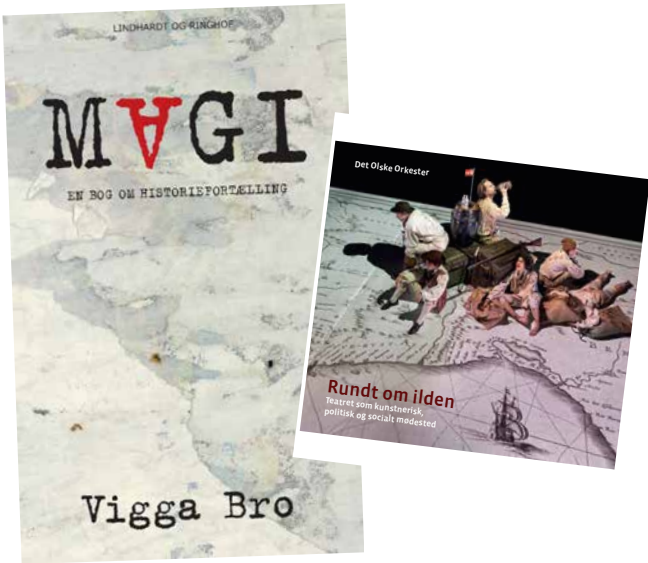
Casper Christensen har revolutioneret den danske tv-serie-verden med ‘Klovn’, han har spillet en del roller i komediefilm, og nu har han også ændret spillereglerne for bøger om stjerner. Hvad bliver det næste? Uanset hvad, så glæder jeg mig.

Bro til historiens kerne

Vigga Bro har en flot karriere som skuespiller, men det hun har gjort de seneste årtier, hvor hun har specialiseret sig som historie-fortæller er ærefrygtindgydende. I bogen ‘Magi’ samler hun op på erfaringerne i en direkte og meget anvendelig form. “Jeg kan li’ at tænke på, at historiefortælling har levet i tusinder af år, inden den begyndte at blive skrevet ned og udvikle sig til flere kunstarter. Jeg kan li’ at tænke på, at historiefortælling er mor til romanen, novellen, teatret og digtet. Jeg kan li’, at den stadig er sin egen kunstart”. Selv kan jeg li’ Vigga Bro, og den måde hun tager en i hånden på, når hun fortæller historier. Nu også samlet som en klynge af ideer andre kan bruge.

Utrættelige Andreas Halskov står i spidsen for, at bogen ‘Streaming for viderekomne – fra Doggystyle til Black Mirror og The Jinx’ er blevet til noget. Sammen med en håndfuld kumpaner har han sat sig for at se nærmere på produktionen af en lille flok nyere tv-serier og æstetikken i dem. Undervejs er der mange interessante pointer – selv for os der ved en del om emnet. For eksempel at der er elementer af soap i snart sagt alle tv-serier og at ‘Badehotellet’ kan kaldes “Nordic Light”. Et interview med David Simon, der har skabt ‘The Wire’ og ‘Treme’ er blot et af den antologi-lignende bogs mange fascinerende centre. En finurlig detalje er det også, at sidetallene er rammet i en wide-screen-kasse.

Lige op til jul har man fra Filmværkstedet side udgivet bogen ‘Friheden til at gøre hva’ fuck man vil’ af Sebastian Cordes, hvor man fejrer den lille vigtige institutions 50-års fødselsdag. Det er lige knap 200 sider i paperback-format. Den har en titel og en tilgang til stoffet, der som det den beskriver – er værkstedsagtig og

collagepræget – men ganske spændende. Tidligere værkstedsfilm-magere som Christina Rosendahl, Janus Metz og Michael Kvium/Christian Lemmertz er geninterviewet ligesom Thomas Vinterberg, Torben Skjødt Jensen og Jørgen Leth. Alle karakterer der gør det skægt at kigge ind i fortiden.

Lige inden denne artikels deadline modtog vi på redaktionen Det Olske Orkesters “Rundt om ilden”. En bog med undertitlen “Teatret som kunstnerisk, politisk og socialt mødested”. Bogen markerer ensembles kobberbryllup. To tredjedel af bogen handler om de seneste fem års trilogi med stykkerne “Sukker”, “Salt” og “Hvem er det der banker”, mens den sidste tredjedel graver bredere. Den flotte bogs format er det brede og konstruktion er antologiagtig. Det er lige noget for en fan af det lidt mere alternative teater.

Niels Olsen og Matador

Og tilbage til mine egne bøger for en kort bemærkning. Jeg skal anstrenge mig for at gøre bemærkningerne om dem ekstra neutrale i forhold til alt det andet. Min biografi om Niels Olsen har titlen ‘Kan ham der den høje ikke lige sætte sig ned’. Det er en klassisk biografi med hovedpersonen i midten og godt og vel 40 kilder, der får lov til at tale med om skuespilleren, der er en af anker mændene i Ørkenens Sønner og som skal være med i næste års Cirkus-revy. Han har også en fortid i improensemblen ‘Så hatten passer’ med Claus Bue, Torben Zeller, Søren Østergaard og Søren Hauch-Fausbøll. For slet ikke at nævne rollen som Niller i ‘Den eneste en’ (1999). Bogen er historien om en mand, der bare elsker at optræder, men det er også historien om de mere ukendte sider af ham som for eksempel håndboldkarrieren, og hvordan han arbejder med revytekster og melodier i laboratoriet.

Sammen med Christian Monggaard, filmredaktør på avisen Information, har jeg også skrevet en moppedreng af en coffetable-bog om Lise Nørgaard og Erik Ballings tv-serie ‘Matador’, der blev vist første gang i DR fra 1978-1982. Bogen vejer tre kilo og som baggrund for den er stribevis af nye interviews med nogle af seriens vigtigste nulevende skuespillere som for eksempel Ghita Nørby (Ingeborg), Kirsten Olesen (Agnes) og Malene Schwartz (Maude). For ikke at nævne Jens Arentzen, Paul Hüttel, Per Pallesen, Christiane Rohde, Kirsten Hansen-Møller, Birgitte Bruun, Ulla Henningsen og Preben og Bende Harris. Sammenlagt er det blevet til en bog, der går bag om skabelsen af det, nogen kalder “Verdens bedste tv-serie” med breve fra arkiverne, mere end 300 illustrationer og punkteringer af flere sejlivede myter. ●

Fakta om tretten bøger

- ‘Casper’, af Martin Kongstad, Politikens Forlag.
- ‘Alle tiders Ulf’ – Et liv i billeder, af Marianne Tofte, Muusmann Forlag.
- ‘Friheden til at gøre hva’ fuck man vil’, af Sebastian Cordes, Filmværkstedets Forlag.
- ‘Gennem glasvæggen’, af Henning Jensen, Gyldendal.
- ‘Kan ham der den høje ikke lige sætte sig ned?’ – En biografi om Niels Olsen, af Jacob Wendt Jensen, Gyldendal.
- ‘Liva Weel – Et liv à la carte’, af Janni Andreassen, Gyldendal.
- ‘Magi’, af Vigga Bro, Lindhardt og Ringhof.
- ‘Matador’, af Christian Monggaard og Jacob Wendt Jensen, Book Lab.
- ‘Med Dronningen i Det Kongelige Teater’, af Nila Parly, Politikens Forlag.
- ‘Rundt om ilden – Teatret som kunstnerisk, politisk og socialt mødested’, Det Olske Orkester, 2020.
- ‘Superbenzin & kærlighed’, af Espen Strunk, People’sPress.
- ‘Streaming for viderekomne – Fra Doggystyle til Black Mirror og The Jinx’, redigeret af Andreas Halskov m.fl. Via Film & Transmedia.
- ‘Teatret Riddersalens århundrede – her gror eventyret’, af Birthe Johansen, Selskabet for Dansk Teaterhistorie/Multivers.

DSF-medlemmer skal bo godt. Det gælder også dig

DSF ejer, sammen med en række andre faglige organisationer, Lån & Spar. Derfor får du, som medlem, ekstra gode vilkår hos os. Vi synes nemlig, der skal være kontante fordele ved fællesskaber.

Du får en personlig rådgiver, som f.eks. hjælper med at finde den bedste finansiering af din ejer- eller andelsbolig. Vi har samarbejdet med DSF i en del år og kender derfor din hverdag godt. Hver dag hjælper vi medlemmer af DSF til en bedre økonomi.

Få rådgivning om din boligøkonomi i Lån & Spar. Der er tit gevinst.

Tal boliglån med Lån & Spar

Hør mere om dine DSF-medlemsfordele. Bl.a. Danmarks højeste rente på lønkontoen.
Ring 3378 1994, book på lsb.dk/dsf eller skriv til dsf@lsb.dk

Dansk Skuespillerforbund

Lån & Spar

BENT VEJLBY

20.03.1924 — 31.8.2020

Bent Vejlby udmærkede sig i en lang række biroller i danske film og teaterstykker op gennem 1950'erne og 1960'erne. Siden dedikerede han sit liv til et virke som folkeskolelærer.

Arkivfoto

Af Louise Kidde Sauntved

Bent Vejlby var ikke sådan til at overse: høj, bredskuldret og med en stærk udstråling. Han blev færdiguddannet som skuespiller i 1952 og spillede i de følgende årtier en lang række markante biroller, især som enten slagsbror og autoritetsfigur. Mange vil sikkert huske ham som Roe-Karl, der spolerede Dirch Passer og Ove Sprogøes boksenummer i 'Tag til marked i Fjordby' fra 1954, der var en af Bent Vejlbys første mere markante roller.

En enkelt gang var det dog ham selv der måtte tage imod. Under optagelserne til 'Een pige og 39 sømænd' skulle Birgit Sadolin give hans flabede Matros Sørensen en på sinkadusen. Da kameraet blev tændt, tænkte hun, at det skulle se rigtigt ud, så hun slog til – så eftertrykkeligt, at Bent Vejlby gik i gulvet og efterfølgende kunne fremvise et hævet kæbeparti. Birgit Sadolin var ulykkelig, men Bent Vejlby tog det med vanligt godt humør: Det skulle hun ikke tænke på!

Han var i det hele taget kendt for at være sød, rar, omgængelig, sjov og dygtig.

Og gennem halvtredserne og tresserne medvirkede han i ikke færre end 41 film og var en efterspurgt freelanceskuespiller på landets teaterscener, blandt andre Det Ny Teater, Riddersalen,

Alléscenen og Folketeatret. Fra 1957-59 turnerede han med Dansk Folkescene, hvor han leverede en glimrende Jim O'Connor i 'Glasmageriet'.

Han opnåede endda at arbejde for selveste Alfred Hitchcock i filmen 'Topaz' fra 1969. Hitchcock havde egentlig udset sig Ove Sprogø og Erik Mørk til rollerne som bodyguards, men syntes alligevel ikke de havde statur til at spille russiske agenter. Det havde bredskuldrede Bent Vejlby til gengæld, så han sikrede sig den ene af rollerne foran de to kollegaer.

Vellidt lærer

Bent Vejlby optrådte også ofte på tv, blandt andet i 'Huset på Christianshavn' og Klaus Rifbjergs tv-spil 'Gips' fra 1973, der blev hans sidste rolle.

I 1972 tog Bent Vejlby nemlig en stor beslutning og vinkede farvel til skuespillerlivet. Han havde fået ansættelse som lærervikar på Kirke Hyllinge Skole og var så glad for det, at han tog en læreruddannelse med dansk og historie som linjefag. Han blev efterfølgende fastansat som lærer i de store klasser, hvor han var kendt for at lade sine tordenrøst gælde, hvis der blev lavet ballade, men også som en meget afholdt lærer, der gerne brugte sine skuespillerevner i undervisningen, hvor han gav den som alt fra Gadaffi til gorilla.

Han talte dog sjældent om sine aktive år som skuespiller. Det var ikke noget, han havde behov for at slå sig op på.

At han var entertainer af natur, kunne han dog ikke løbe fra. Når der var fødselsdag eller lærerfester på skolen, havde Bent Vejlby tit forfattet en sang eller en tale og sang altid for med kraftig røst. Det var også ham, der i en årrække stod for skolens dramavalgfag, ligesom han var primus motor bag tre lærerrevyer, der samlede lærere fra fire forskellige skoler. Arbejdet med revyerne havde den glædelige bivirkning, at han mødte og forelskede sig i en lærerkollega fra naboskolen. I 1984, som 60-årig, fik Bent Vejlby den store lykke at blive far til sønnen Anders.

I sin fritid holdt Bent Vejlby meget af at sejle. Han havde en sejlbåd i Gershøj havn, hvor han nød at komme og snakke med fiskerne. Han nød også at snakke om livet og verden over en gang 'Solopgang over morgenrøden' hjemme i det lille køkken i sit bondehus – et stykke rugbrød med russisk salat og spejlæg med en øl og en lille snaps til.

Bent Vejlby var også historisk interesseret og havde blandt andet en stor samling af flinteøkser, benkamme med mere, som han havde fundet rundt omkring i lokalområdet. Et enkelt benkam var så speciel, at den blev indleveret til Nationalmuseet som Danefæ.

Bent Vejlby døde 31. august i år i en alder af 96 år. Efter eget ønske blev hans krop doneret til videnskaben. ●

Artiklen er blevet til på baggrund af samtaler med venner og kollegaer.

INGEN PENSIONER I OLIE

Jacque Lauritsen,
skuespiller

Vidste du godt, at en del af din pensionsopsparing bliver investeret i kulsort energi? Trist, men desværre sandt. I DSF er vi tilknyttet PFA, som har over ti milliarder kroner placeret i olie-, gas- og kulindustrien, og det er mere end nogen anden dansk pensionskasse. Da fossile brændstoffer er den primære kilde til CO₂ udledning, medvirker PFA således aktivt til at undergrave et bæredygtigt klima.

Der har de senere år været et tiltrængt fokus på pensionskassers investeringer i forhold til den grønne omstilling. Formelt bakker alle op om Paris-aftalens målsætning om at begrænse den globale opvarmning til 1,5 grad, men i praksis er der talrige eksempler på, at man direkte modarbejder den. Og PFA er bestemt ingen undtagelse.

Katastrofal kurs

Som sagt har de investeret et tocifret milliardbeløb i den fossile industri, heraf over 1 milliard kroner i Shell. Dette kontroversielle foretagende forsøger godt nok at iklæde sig en bæredygtig reklamedragt,

men for hver dollar de bruger på grøn energi, lægger de 30 dollar i sort! Ifølge FN's miljøprogram planlægger de førende olie-giganter, herunder Shell, at øge deres produktion med hele 120 procent, og i så fald sætter vi kurs mod en temperaturstigning på over tre grader, hvilket selvsagt vil være en katastrofe.

Som om det ikke var nok, bruger man hvert år anseelige millioner på lobbyisme og misinformation, der skal forhindre de nødvendige klimatiltag. Siden Paris-aftalen i 2015, er det løbet op i den nette sum af 1 milliard dollar, så vi kan vist roligt konstatere, at den grønne profil er temmelig uskarp.

Pres på

PFA skriver på sin hjemmeside, at de "...ikke ønsker at investere i selskaber, der direkte modarbejder hensigten fra Paris-aftalen". Det burde jo få dem til øjeblikkeligt at trække deres investeringer ud af Shell & Co., men det er der absolut ikke noget, der tyder på. I stedet vil man forsøge at ændre selskaberne indefra. En mere end tvivlsom strategi. Den fossile udvinding er hele fundamentet for olieselskabernes indtjening, så hvordan kan man tro, de vil opgive den?

Det er helt uacceptabelt, at vores tryk i alderdommen skal ske på bekostning af klima og miljø. Det er derfor vigtigt, at PFA holdes fast på en ansvarlig investeringspolitik, og økonomisk er der ingen grund til andet. Alt tyder på, at grøn energi er mindst lige så rentabel som sort, så det er sådan set bare om at komme i gang.

Heldigvis er det noget vores forbund tager seriøst, men også som enkeltmedlemmer kan vi gøre en forskel. Pensionskasser lægger stor vægt på kundetilfredshed og vil nødtigt risikere en dårlig branding. Så skriv til PFA og forlang at de dropper deres fossile forretninger og tager klimaet alvorligt. Ikke bare i ord, men i konsekvent handling. Det nytter – og det haster. ●

Foto: Kris Krüg
<https://www.flickr.com/photos/49503002894@N01/4710168879>

DSF STUDIO

ÅBEN STUDIO

*Fri træning for 200 kr. pr. halvår.
Tilmeld dig på forhånd via hjemmesiden.*

FILMSKUESPIL
med Lotte Svendsen
Tirsdage fra 2. februar

IMPROVISATION
med Christian Damsgaard
Onsdage fra 3. februar

TRE-METODEN
med Cecilie Gry Knuth-Winterfeldt
Torsdage fra 4. februar

Metoden henvender sig til at alle, der har lyst til at komme mere i harmoni med egen krop ved brug af simple spændings- og forløsende øvelser.

COACHING WORKSHOP
med Gitte Lønstrup Dal Santo
5. feb. og 12. mar. // frist 15. Jan. // 200 kr.
el gratis med Åben Studio træningskort.

Vil du stå stærkere i dig selv og dit virke? Hvordan skiller du dig ud? Hvad er netop dine styrker og hvordan bruger du dem til at få de roller og jobs, du helst vil have? Workshopen er åben for alle DSF's medlemmer og er i to dele med opstart 5/2 og opfølgning 12/3 og inkluderer tilbud om speed-coaching sessioner à 20 min.

**KURSUS I TEATERUNDERVISNING OG
DRAMAPÆDAGOGIK**
10.-11. apr. & 17.18. apr.//frist 7.
mar.//1.500 kr.

Dansk Skuespillerforbund og Teaterhøjskolen i Ryslinge præsenterer et unikt kursus for professionelle og udøvende scenekunstnere, som ønsker at dygtiggøre sig som underviser.

KURSER OG WORKSHOPS

København

IVANA CHUBBUCK-SKUESPILTEKNIK
med Maibritt Sørensen
8.-12. feb. // frist 3. jan. // 500 kr.

Introduktionskursus til Ivana Chubbuck-metoden. Der er fokus på teknikken 12 trin, som fører skuespilleren fra manuskriptet til en levende, ægte og dynamisk karakter. NB: der skal påregnes forberedelsestid med en scenepartner forud for kurset.

FILMSKUESPIL OG SELF-TAPE WORKSHOP
med Thomas Chanhing
12.-16. apr. // frist 8. mar. // 450 kr.

En workshop, hvor deltagerne selv er meget på gulvet for at prøve kræfter med at optage et self-tape med fokus på kamerabevidsthed og filmskuespilteknik.

Aarhus

INDLÆSNINGSKURSUS
med Dan Schlosser
8.-12. feb. // frist 3. jan. // 400 kr.

Kurset fokuserer på skuespillerens arbejde foran mikrofonen, men henvender sig til alle, som har behov for at indtale, holde foredrag eller oplæse tekster – analogt eller via et elektronisk medie.

Odense

CASTINGKURSUS
med Karin Jagd
23.-26. mar. // frist 8. feb. // 500 kr.

På dette kursus arbejder deltagerne aktivt på gulvet med selvvalgte scener. Kurset har fokus på arbejdet med bl.a. filmudtryk og showreels. Hvad fungerer, og hvad vil en caster gerne se i en showreel.

TEATER V

Livingstones Kabinet

DOGS

En undersøgelse af magtforhold og instinkter

17. - 31. JAN 2021

Vendsyssel Teater

HAVFRUEN FRA HIRTSHALS

En eviggyldig fortælling om venskab

Fra 3 år

9. - 21. FEB 2021